

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in het blad De Eerste Dag, 2007 nr. 2.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

3e zondag van Pasen (2e na Pasen, Misericordia Domini)

Jeremia 32, 36-41, Openbaring 5, 1-14 en Lucas 24, 35-48

Zéker op de derde Paaszondag is het van belang om de lezing uit Openbaring niet pas in vers 6 te beginnen, want deze tekst ontleent zijn bijzondere kracht voor een groot deel aan het contrast in de overgang van vers 5 naar vers 6. In de hemelse troonzaal houdt de Eeuwige een gesloten boekrol vast die meervoudig verzegeld is. Praktisch heel het boek Openbaring zal straks gewijd zijn aan het ontrollen van dat boek, om te beginnen zegel voor zegel, steeds met versnellingen en vertragingen. Het is een beeld van de geschiedenis die zich eindelijk ontrolt naar een einde toe, waarbij het naar onze menselijke ervaring enerzijds heel snel gaat en anderzijds voortdurend stagneert. Maar in hoofdstuk 5 is de vraag: Wie is bevoegd om schot in de geschiedenis te brengen, om ze tot voltooiing te brengen? De rol is verboden voor onbevoegden. Bij paleispost heb je dat: sommige zaken mag een lagere hoveling afhandelen, andere mogen alleen op het hoogste niveau behandeld worden. Maar zolang deze rol gesloten blijft, draait de geschiedenis in een kringetje rond, zonder doel of richting, zonder vervulling of einde.

Als de ziener (de ikfiguur) huilt van wanhoop omdat niemand hooggeplaatst genoeg is om deze rol te mogen afhandelen, wordt hij door een oudste getroost. Er is iemand bevoegd: de Leeuw uit de stam van Juda. In het kader van alle glans en glorie van de troonzaal denk je aan een koninklijke gestalte, een sterk figuur. Maar dan komt vers 6: in de binnenste kring van de troonzaal staat een geslachtofferd bokje – niet het roofdier maar de prooi, en die blijkt de bedoelde Leeuw uit Juda te zijn. Met zeven ogen staat hij in verbinding met al wat er op aarde gaande is, en daarbij vul ik in: met alles wat er geleden en gehunkerd wordt. De bevoegdheid om het boek van het wereldgebeuren te openen, blijkt voorbehouden te zijn aan iemand die dat gebeuren ondergaan heeft, die eraan onderdoor gegaan is. Belangrijk is dat dit slachtoffer zich hier niet ontpopt als leeuw, stralend en sterk, maar dat hij daar op de hoogste trede van de hemelse troonzaal de gestalte van het geslachte lam behoudt. Als rondom hem de gouden schalen overlopen van de verzuchtingen van de gelovigen, staat hij daar niet boven als machthebber die op al die gebeden goedgunstig neerziet, maar hij staat ertussen als degene die de nood aan den lijve meedraagt.

Op derde Paaszondag zijn dit wezenlijke zaken, omdat ook rond het paasevangelie de opgestane Heer geen andere is dan de lijdende knecht. Ook hier is het niet zo dat de gekruisigde zich zodanig ontpopt als stralende overwinnaar, dat het leed van eergisteren vergeten is en plaatsmaakt voor de smaak van de macht. Die verleiding is er in de kerk wél altijd geweest: om met de lofzang '*we are the champions*' het *losers*-leven van de gekruisigde Heer en zijn benauwde en verstrooide leerlingen verre achter zich te laten.

Daarom is het goed dat het geslachtofferde bokje uit Openbaring ons helpt om te zien dat de opgestane Heer zijn handen en voeten toont als Hij verschijnt. Hij doet dat om aan te tonen dat hier

de gekruisigde staat. Hij zegt niet stralend: Kijk, je ziet er niks meer van. Hij draagt de lijdende wereld ook in zijn verheerlijkte lichaam mee; Hij is niet overgestoken naar de kant van de machtigen die het lijden uitdelen in plaats van incasseren, die boven de nood staan. Zoals Openbaring het schildert: Hij vertegenwoordigt met zijn wonden de lijdende wereld in de hemel, die even sterk als de aarde hunkert naar voltooiing.

Toch valt me wel op dat in Lucas 24 de wonden of littekens niet expliciet worden genoemd. Jezus verschijnt middenin het relaas van de Emmaüsgangers. De handen en voeten die Hij toont, kwamen in hun verhaal ter sprake, want ze vertelden over iemand die met hen meeliep op de weg en het brood brak aan hun tafel. Met déze voeten, déze handen.

Dat doet er ook aan denken dat niemand Jezus herkent aan zijn gezicht - dat geldt voor alle verschijningen in alle evangeliën. Zijn spreken en zijn broodbreken doen het, en aanvullend de tekenen van zijn lijden. Misschien levert het bokje met de zeven ogen (ook niet bepaald een levensecht portret) daarvan wel een sprekend beeld: de ogen zijn de geesten die over heel de aarde gaan, waardoor de Heer ons aankijkt met de ogen van alle mensen. De opgestane wordt niet openbaar door zijn zwarte haren of bruine ogen, maar door handen en voeten, brood breken en meelopen, en door sprekende aanwezigheid.

Dat de Heer in het midden staat, zowel in Lucas als in Openbaring, doorbreekt de gevangenschap van de gemeente in een stagnerende geschiedenis. Hij brengt een beweging op gang. In Openbaring een kosmische beweging, als het ware van bovenaf gezien; in Lucas een beweging vanuit Jeruzalem naar de uiteinden van de aarde, vanuit leerlingenperspectief. Niet een daverende triomftocht, geen troonsbestijging, maar een beweging van volhouden, dragen, bidden, mededogen tonen, zuiverheid zoeken. Niet de bazuinende engelen, maar het geslachte offerde bokje biedt het rolmodel.

Jeremia 32 is natuurlijk niet zomaar in deze verbanden in te passen. De enige vraag die een zinvol verband zou kunnen opleveren, luidt: Hoe zal het herstelde Jeruzalem verschillen van het oude? Hoe zal het lijden van de ballingschap heilzaam blijven meeklinken in de manier waarop de herstelde stad bewoond wordt? Want we zien steeds weer, ook in de geschiedenis van kerk en jodendom, dat de onderdrukten van gisteren na het feest van de bevrijding veranderen in meedogenloze machthebbers. Precies daarom moet de ballingschap, net als de Egyptische slavernij, wakker gehouden worden in het bewustzijn van de bewoners van het beloofde land. En daarom moeten christenen ook na Pasen blijven beseffen, dat ze bij God vertegenwoordigd worden door een Heer die zich blijvend en tastbaar met de lijdende mensheid verbindt.